

Testing and Refining Criteria to Assess Media Literacy Levels in Europe -

Testovanie a zdokonaľovanie kritérií pre hodnotenie úrovne mediálnej gramotnosti v Európe.

Testing and Refining Criteria to Assess Media Literacy Levels in Europe -

Testovanie a zdokonaľovanie kritérií pre hodnotenie úrovne mediálnej gramotnosti v Európe.

Zámerom štúdie Testing and Refining Criteria to Assess Media Literacy Levels in Europe bolo vyhodnotiť (z teoretického i z praktického hľadiska) validitu štruktúry mediálnej gramotnosti navrhutej v Správe EK v roku 2010 a na tomto základe poskytnúť EK revidovaný nástroj pre posudzovanie a hodnotenie jednotlivých členských krajín z hľadiska dosiahnutia ich úrovne mediálnej gramotnosti. Cieľovou skupinou štúdie bolo 27 členských štátov EÚ a tri krajiny patriace do EHP (pozri tabuľku č. 5).

Najdôležitejším výsledkom, resp. výstupom spomínanej štúdie je získanie podkladov na meranie mediálnej gramotnosti – z hľadiska celého spektra vekových skupín, úrovne vzdelania, výšky príjmov, úrovne prístupu k médiám a lokality.

Vychádzajúc z výsledkov štúdie (Study on Assessment Criteria for Media Literacy Levels – Final Report) boli formulované 4 oblasti odporúčaní:

1. Odporúčania k meraniu úrovne mediálnej gramotnosti vo forme základných (odporúčaných) indikátorov sledovania úrovne mediálnej gramotnosti, ku ktorým patria nasledujúce ukazovatele zoradené do 3 oblastí:

- a) *uplatnenie zručností*
- b) *kritické chápanie mediálne prezentovaných informácií*
- c) *komunikačné zručnosti v mediálnom priestore*

2. Odporúčania vzťahujúce sa na podporu mediálnej výchovy (dosahovanie mediálnej gramotnosti) v členských krajinách vyjadrené ako **podpora** integrácie

mediálnej výchovy do školského kurikula najmä ako (nadpredmetovej) **prierezovej tematiky s dôrazom na prípravu a vzdelávanie učiteľov** v tejto oblasti.

3. Odporúčania týkajúce sa vzdelávacej politiky, formulované ako podpora integrácie meraní v rámci opatrení cielených k nadobudaniu mediálnej gramotnosti, ďalej ako podpora tvorivosti a participácie vo vzdelávacom systéme a podpora vedomostí o regulácii médií.

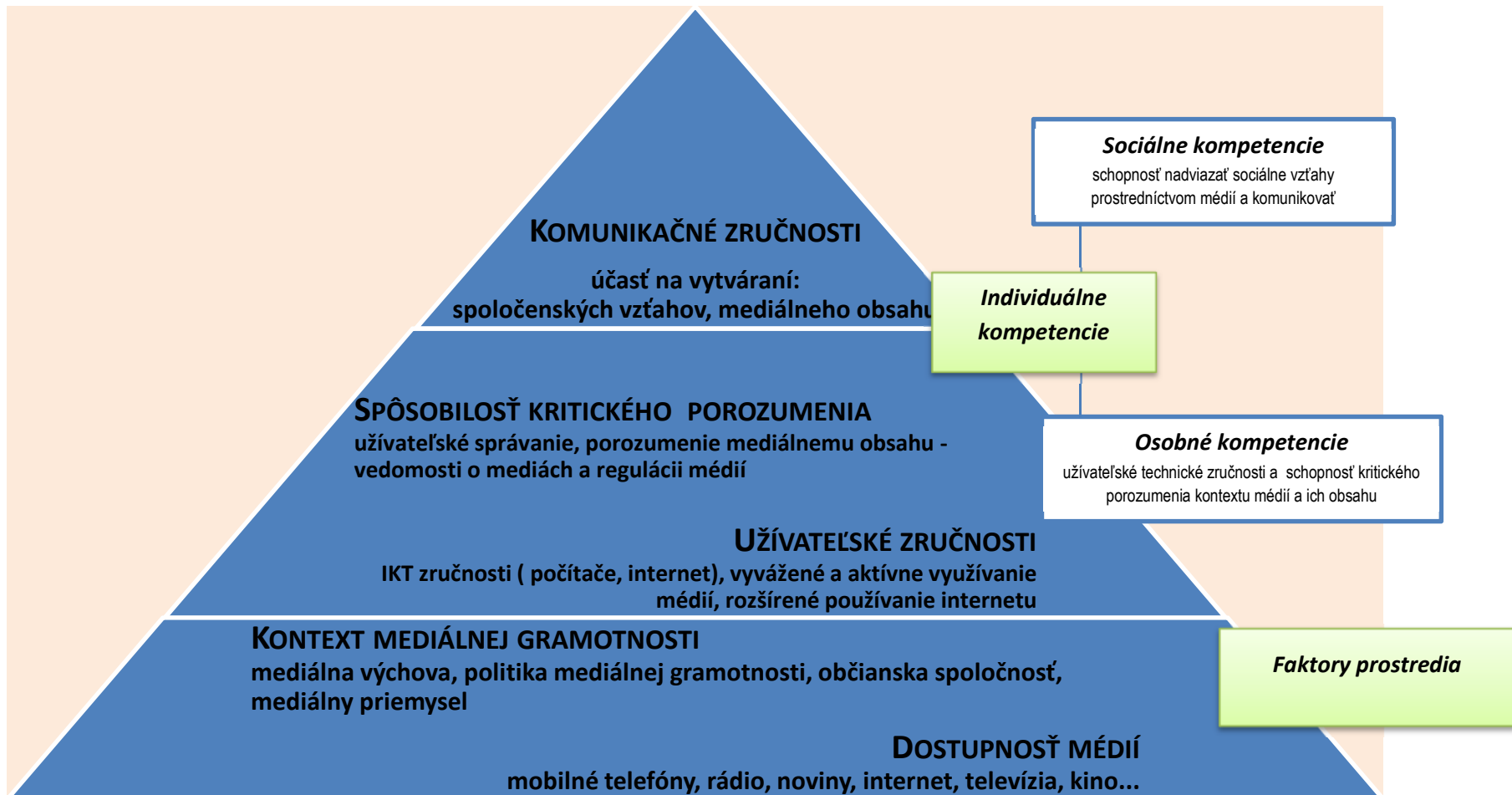
4. Odporúčania vzťahujúce sa na podporu občianstva – smerom k aktívnemu občianskemu prístupu a vzťahu k európskemu občianstvu.

Ako je známe mediálna gramotnosť je mnohostranný jav, pozorovateľný, ale nie priamočiaro merateľný. Pre ilustráciu uvádzame výber z kapitoly, ktorá popisuje proces výberu indikátorov na meranie úrovne mediálnej gramotnosti. Autori štúdie pri „hľadaní“ vhodných indikátorov vytvorili tzv. **"konceptuálnu mapu" usporiadanú do pyramídy (obr. č.1)**, ktorá ilustruje východiská pre kritériá merania mediálnej gramotnosti. Tieto kritéria umožňujú identifikovať kvantifikovateľné ukazovatele. Medzi ne patria dve základné oblasti - **faktory prostredia** a **individuálne kompetencie**.

Základ pyramídy tvoria nevyhnutné predpoklady pre rozvoj mediálnej gramotnosti a faktory, ktoré ju uľahčujú alebo jej prekážajú - formulované ako **faktory prostredia**. Druhá úroveň pyramídy ilustruje individuálne schopnosti, ktoré napomáhajú rozvoju technických zručností a poznávacích procesov, ktoré následne umožňujú rozvoj komunikačných zručností na vrchole pyramídy, potrebných na plné zapojenie sa človeka do života súčasnej „mediálnej“ spoločnosti. **Individuálne kompetencie** môžu byť vyjadrené ako schopnosť individua uplatňovať potrebné (technické) zručnosti, schopnosť kritického myslenia vo vzťahu k médiám, schopnosť vytvárať a komunikovať správy.

Testing and Refining Criteria to Assess Media Literacy Levels in Europe -
Testovanie a zdokonaľovanie kritérií pre hodnotenie úrovne mediálnej gramotnosti v Európe.

Obrázok 1 Štruktúra kritérií pre posudzovanie mediálnej gramotnosti

Testing and Refining Criteria to Assess Media Literacy Levels in Europe -

Testovanie a zdokonaľovanie kritérií pre hodnotenie úrovne mediálnej gramotnosti v Európe.

Nasledujúce tabuľky (1 – 4) nám detailnejšie ilustrujú súčasti jednotlivých kompetencií a z nich vyplývajúce indikátory .

Tabuľka 1 Užívateľské zručnosti

KRITÉRIÁ	komponenty	– indikátory
UŽÍVATEĽSKÉ ZRUČNOSTI	zručností pri práci s PC a internetom	– počítačové zručnosti – zručnosti pri práci s PC
	vyvážené a aktívne využívanie médií	– používanie internetu – prístup k dennej tlači, – sledovanie filmov (kina) – čítanie kníh – používanie mobilných telefónov
	rozšírené používanie internetu	– nakupovanie cez internet – čítanie internetových správ – internetbanking

Tabuľka 2 Spôsobilosť kritického porozumenia

KRITÉRIÁ	komponenty	– indikátory
SPÔSOBILOSŤ KRITICKÉHO POROZUMENIA	porozumenie funkciám médií a ich mediálnych obsahov	– čítanie textov – hodnotenie písomného a audiovizuálneho obsahu – rozlišovanie mediálnych obsahov – výber a porozumenie znakom dôveryhodnosti informácie – hodnotenie webových stránok
	vedomosti o médiách a mediálnej regulácii	– uvedomovanie si koncentrácie médií – vedomosti a názory, týkajúce sa regulácie médií – znalosti o možných sankciách za porušenie zákona a inštitúciách zameraných na kontrolu – vedomosti o pravidlách týkajúcich sa obsahu médií – znalosť autorských a užívateľských práv – vedomosti o regulácii na internete
	užívateľské správanie	– vyhľadávanie a kritické posudzovanie informácií – kontrolný postoj pri návšteve webovej stránky – uvažovanie pri návšteve novej webovej stránky pred zadaním osobných údajov

Testing and Refining Criteria to Assess Media Literacy Levels in Europe -

Testovanie a zdokonaľovanie kritérií pre hodnotenie úrovne mediálnej gramotnosti v Európe.

Tabuľka 3 Užívateľské zručnosti (technické zručnosti)

KRITÉRIÁ	komponenty	– indikátory
KOMUNIKAČNÉ ZRUČNOSŤ	sociálne vzťahy	– vytváranie užívateľského obsahu (e-mailové správy) – využívanie sociálnych sietí
	občianska účasť	– využívanie internetu na spoluprácu – verejné služby online – aktívna účasť občanov – využívanie služieb e-governmentu
	vytváranie obsahu	– produkty mediálnych zručností – mediálna kreativita – tvorba obsahu – webová stránka

Testing and Refining Criteria to Assess Media Literacy Levels in Europe -

Testovanie a zdokonaľovanie kritérií pre hodnotenie úrovne mediálnej gramotnosti v Európe.

Tabuľka 4 Kritéria pre faktory prostredia a z nich vyplývajúce indikátory

KRITÉRIÁ	komponenty	– indikátory
KONTEXT MEDIÁLNEJ GRAMOTNOSTI	mediálna výchova	<ul style="list-style-type: none"> – súčasť školského kurikula – súčasť vzdelávania učiteľov – súčasť vzdelávacích aktivít – existujúce didaktické prostriedky
	politika mediálnej gramotnosti	<ul style="list-style-type: none"> – existencia regulačných úradov – regulačná legislatíva – aktivity regulačných úradov v podpore mediálnej gramotnosti
	mediálny priemysel	<ul style="list-style-type: none"> – noviny – televízne kanály – filmové festivaly – telefónne spoločnosti – poskytovatelia internetu – ďalšie organizácie
	občianska spoločnosť	<ul style="list-style-type: none"> – organizácie, ktoré sú aktívne v oblasti mediálnej výchovy – aktivity občianskych združení – koordinácia a spolupráca medzi občianskymi združeniami
DOSTUPNOSŤ MÉDIÍ	mobilný telefón	– počet mobilov na 100 obyvateľov
	internet	– širokopásmové pripojenia
	TV	– počet spotrebičov na počet obyvateľov
	rádio	– počet rozhlasových prijímačov na 1000 obyvateľov
	noviny	– náklad tlače
	kino	– počet v krajine

Testing and Refining Criteria to Assess Media Literacy Levels in Europe -

Testovanie a zdokonaľovanie kritérií pre hodnotenie úrovne mediálnej gramotnosti v Európe.

Na záver ešte uvádzame tabuľku, v ktorej sa nachádza hodnotenie jednotlivých krajín podľa navrhovaných kritérií. Sú to predbežné výsledky hodnotenia a niektoré dáta aj úplne chýbajú (kritické porozumenie).

Tabuľka 5 Hodnotenie jednotlivých členských krajín z hľadiska dosiahnutia ich mediálnej gramotnosti

Krajina	Individuálne kompetencie				Faktory prostredia			Spolu
	Užívateľské zručnosti	Komunikačné zručnosti	Kritické porozumenie	Spolu	Dostupnosť médií	Kontext mediálnej gramotnosti	Spolu	
EU-27	100	100	0	100	100	100	100	100
Rakúsko	124,12	111,14	0	124,12	95,11	91,63	91,40	110,17
Belgicko	96,22	62,89	0	96,22	85,65	141,10	117,26	99,26
Bulharsko	54,50	72,86	0	54,50	64,23	43,00	44,72	52,18
Cyprus	69,77	48,63	0	69,77	89,52	43,00	54,55	59,30
Česká rep.	101,36	90,31	0	101,36	100,08	42,08	67,02	86,03
Dánsko	148,69	131,07	0	148,69	135,09	119,67	126,30	141,93
Estónsko	130,24	80,64	0	130,24	112,64	43,00	65,54	98,76
Fínsko		136,00	0	136,00	156,21	157,94	157,20	146,67
Francúzsko	110,94	88,28	0	110,94	107,92	155,15	134,84	119,89
Nemecko	108,55	105,46	0	108,55	91,49	43,00	55,59	96,44
Grécko	55,76	58,05	0	55,76	64,74	81,98	74,57	63,01
Maďarsko	84,84	92,44	0	84,84	69,27	77,27	73,83	77,93
Írsko	123,84	79,15	0	123,84	98,29	118,30	109,70	102,48
Taliansko	68,40	57,36	0	68,40	90,15	92,35	93,13	79,03
Lotyšsko	102,96	54,84	0	102,96	83,96	43,00	53,20	75,52
Litva	91,29	45,61	0	91,29	67,96	84,05	76,76	75,04
Luxembursko	148,14	113,46	0	148,14	138,75	43,00	77,13	117,45
Malta	81,84	78,31	0	81,84	117,82	43,11	75,24	80,76

Testing and Refining Criteria to Assess Media Literacy Levels in Europe -

Testovanie a zdokonaľovanie kritérií pre hodnotenie úrovne mediálnej gramotnosti v Európe.

Holandsko	141,51	138,51	0	141,51	102,73	135,11	121,19	136,69
Poľsko	78,52	94,52	0	78,52	42,24	63,83	56,44	72,10
Portugalsko	69,91	97,70	0	69,91	68,76	82,02	76,32	75,37
Rumunsko	38,70	28,16	0	38,70	66,75	59,24	62,47	44,76
Slovensko	84,25	71,86	0	84,25	66,33	43,00	45,62	67,62
Slovinsko	102,82	82,37	0	102,82	65,65	43,00	45,33	78,81
Španielsko	85,91	63,12	0	85,91	101,91	94,59	97,74	86,37
Švédsko	140,12	123,93	0	140,12	148,93	43,00	81,66	118,89
UK	130,83	115,60	0	130,83	119,22	171,65	149,10	136,26

Tabuľka 6 Úroveň mediálnej gramotnosti

Úroveň	Indivídium	Prostredie
Základná pod 70 bodov	- má súbor schopností, ktoré umožňujú základné využívanie médií, pozná funkcie médií a používa pre konkrétne účely. Schopnosť kriticky analyzovať získané informácie je obmedzená. Jeho komunikačná kapacita prostredníctvom médií je tiež obmedzená.	- neposkytuje podnety pre rozvoj mediálnej gramotnosti.
Priemerná 70 – 130 bodov	- má strednú úroveň využívania médií, pretože má hlbšie vedomosti o ich funkciách, má schopnosť vykonávať zložité úkony. Vie, ako získať a vyhodnotiť požadované informácie, pozná a hodnotí stratégie ako vyhľadávať informácie, je aktívny producent	- poskytuje niektoré podnety, ale iba sporadické.
Pokročilá nad 130 bodov	- je odborníkom v kontexte využívania médií, uvedomuje si a má záujem o právne podmienky, ktoré ovplyvňujú ich využívanie. Užívateľ má hlboké technické znalosti a dokáže analyzovať a vyhodnocovať vplyvy médií. Vo verejnej sfére je schopný spolupráce, aktivizuje skupiny pri riešení problémov.	- poskytuje systematické podnety, aktivity na rozvoj mediálnej gramotnosti populácie sú koordinované.

Ako vyplýva z predchádzajúcej tabuľky, Slovensko dosiahlo v individuálnych kompetenciách priemernú úroveň a v aspekte vplyvu faktorov prostredia základnú úroveň.

Spracovali : PhDr. Ľubica Bizíková a PaedDr. Ivana Adamcová